

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ САМОСПРИЙНЯТТЯ ОСІБ МОЛОДОГО ВІКУ

В. О. Морозенко,

*студентка 2 курсу спеціальності «Психологія»,
Донецький національний університет
імені Василя Стуса*

Науковий керівник: К. М. Васюк, к. психол. н. доцент

Молодь вважається найперспективнішою і найактивнішою верствою населення. І саме від того, як молодь сприймає себе залежить розвиток суспільства в майбутньому. Останнім часом спостерігається така тенденція, що більш впевнені у собі особи молодого віку більш успішні у розвитку, на відміну від замкнених у собі. Адже сучасному суспільству потрібен професіонал, який знає свою справу, може самостійно приймати рішення і відповідати за них і цьому сприяє адекватне самосприйняття і самооцінка особистості.

Проблема самосприйняття молоді на даний момент є однією з актуальних проблем сучасної психологічної науки, якою займалися Д. Бем, С. Беер, М. Кляйн та багато ін.

Але менш дослідженими є чинники, які формуватимуть позитивне або негативне самосприйняття у молоді зокрема такі аспекти, як вікові та гендерні особливості, вплив колективу та сім'ї і самоприйняття.

У молодому віці потреба бути прийнятим є однією з домінуючих, тому соціально-психологічні чинники на нашу думку є домінуючими над особистісними, що і зумовило вибір даної теми.

Метою нашого дослідження було виділити соціально-психологічні чинники, які впливатимуть на позитивне самосприйняття молоді.

Самосприйняття – основа для формування «Я-концепції», а отже і важлива частина ефективності та успішності людини у будь-якій сфері. Лише адекватно оцінюючи себе та свої здібності, ми можемо досягти бажаного. Самосприйняття можна визначити, як прийняття, розуміння і оцінка людиною себе самого.

Поняття самосприйняття розроблялося в основному в роботах різних західних психологів (Д. Бем, С. Беер, Х. Кляйн та ін.), які досліджували вплив і особливості формування самосприйняття особистості в процесах соціальної взаємодії. Однак його елементи простежуються і в інших фундаментальних психологічних напрямках, зокрема, в психоаналізі (як основний процес формування Его за

3. Фрейдом, елемент формування образу «Я» за К. Хорні), Его-психології (елемент формування Его-ідентичності за Е. Еріксоном), гуманістичній психології (Я-концепція К. Роджерса, одна з функцій пропріума за Г. Олпортом). В. Франкл підкреслював спрямованість самоствавлення на задоволення потреби «сенсу життя» (Франкл В., 1993).

Раніше, в рамках класичної психології, також було актуалізовано проблему ставлення особистості до самого себе в роботах американського філософа і психолога У. Джеймса. Він запропонував теорію, одну з перших ідей «Я-концепції», в якій виділяв Глобальне Я (англ. Self), що сполучає в собі Я-усвідомлююче (англ. I) і Я-як об'єкт (англ. Me), яке включає в себе чотири аспекти: духовне Я, матеріальне Я, соціальне Я та фізичне Я.

Якщо ж говорити про вітчизняні дослідження, то наприклад представники школи Д. Н. Узнадзе визначали ставлення людини до себе, як установче утворення. Модель самоствавлення, як соціальної установки була детально розроблена в роботах Н. І. Сарджвеладзе (Асмолов О. Г., 1997).

С. Р. Пантілеєв, спираючись на наукові дослідження В. В. Століна, визначав самосприйняття, як «динамічну ієрархічну систему, в якій та чи інша особлива модальність емоційного ставлення, як ядерної структури системи, займаючи провідне місце в ієрархії інших аспектів самосприйняття, і фактично визначаючи зміст і вираженість узагальненого сталого самоствавлення» (В. В. Столін, 1986).

Якщо, ж говорити про чинники, які впливатимуть на самосприйняття молоді, то їх існує безліч. В нашому дослідженні ми виділили такі аспекти, як вікові та гендерні особливості, вплив колективу та сім'ї і самоприйняття.

За допомогою емпіричного дослідження ми визначимо, що більше впливатиме, на формування у особистості позитивного самосприйняття, а які чинники навпаки формуватимуть негативне. Таким чином, ми виділили такі соціально-психологічні чинники, як вікові та гендерні особливості, вплив колективу та сім'ї і самоприйняття. Саме вони на нашу думку найбільше впливатимуть на позитивне самосприйняття молоді, але це потребує подальшого дослідження.